

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ

Η ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Του κ. ΓΡΗΓ. ΠΑΠΑΜΑΣΤΟΡΑΚΗ, δικηγόρου

Συγκεντρωθήκαμε και φέτος στον ιερό τούτο χώρο, για να αποτίσουμε ελάχιστο φόρο τιμής στη μνήμη των ηρωικών νεκρών της 14ης Σεπτεμβρίου 1943 που έδωσαν τη ζωή τους, πριν 37 χρόνια, για το μεγάλο εθνικό της λευτεριάς του ελληνικού λαού και όλων των λαών που στέναζαν κάτω από την ωμή βία του φασισμού και του ναζισμού.

Το καθήκον που μου ανατέθηκε από την Πανεπαρχιακή Επιτροπή τελέσεως του σημερινού μνημοσύνου είναι για μένα βαρύ και η ευθύνη που νιώθω μεγάλη, για δυο κυρίως λόγους.

Ο ένας είναι ότι την εποχή εκείνη που διαδραματίστηκαν τα τραγικά γεγονότα στην επαρχία μας, ήμουν παιδί μόλις δεκατριών ετών και έτσι δεν έχω προ-

σωπική εμπειρία των γεγονότων για να μπορέσω να δώσω μια σαφή και λεπτομερή εικόνα αυτών, και ο άλλος λόγος είναι ότι η ασθενής πέννα μου δεν μου επιτρέπει να παρουσιάσω, σε όλη της την έκταση, την κόλαση της σφαγής που έγινε στην επαρχία μας την 14η Σεπτεμβρίου 1943.

Μόνο ένας δραματικός ποιητής, σαν τον Δάντη, θα μπορούσε ευχερώς να περιγράψει τις τραγικές ώρες της ημέρας εκείνης. Γι αυτούς τους λόγους που ανέφερα πιο πάνω θα προσπαθήσω να σας δώσω μια συνοπτική εικόνα των γεγονότων, όπως διάφορες πηγές τα έχουν παρουσιάσει κατά καιρούς.

Με τον τρόπο αυτό και αυτοί που τα έζησαν θα τα επαναφέρουν στη μνήμη τους και όσοι δεν τα έζησαν, κι αυτοί αφορά

τή νέα γενιά, θα πληροφορηθούν τι περίπου συνέβη τις τραγικές εκείνες ώρες και μέρες πριν από τη μεγάλη θυσία των συνεπαρχιωτών μας, που με ευλάβεια τιμούμε σήμερα τη μνήμη τους.

Πριν όμως αναφερθώ στο κυρίως θέμα, τη σφαγή της Βιάννου, επιτρέψτε μου να σας κουράσω με λίγα λόγια για τα που δαιμόνια ιστορικά γεγονότα του Β' Παγκόσμιου Πολέμου στη χώρα μας.

Τούτο θεωρώ αναγκαίο, μία και τα γεγονότα αυτά προηγούνται χρονικά από τα γεγονότα της επαρχίας μας και ακόμη γιατί στην ιστορία των γεγονότων αυτών και η δική μας επαρχία έχει το μερίδιό της, όπως το έχει και στην ιστορία του Κρητικού λαού για την αποτίναξη του

Τουρκικού ζυγού, καθώς και στον πόλεμο 1912—13 και στη Μικρά Ασία.

Όπως όλοι γνωρίζουμε, η φασιστική Ιταλία του Μουσολίνι κήρυξε τον πόλεμο κατά της Ελλάδος την 28η Οκτωβρίου του 1940. Τα στρατευμένα νιάτα της χώρας μας και φυσικά και της Κρήτης, έγραψαν στα χιονισμένα βουνά της Αλβανίας μία από τις ενδοξότερες σελίδες της Ελληνικής Ιστορίας, το Αλβανικό έπος.

Μετά την κατάρρευση του Αλβανικού μετώπου, ένας άλλος εχθρός, ο Ναζισμός του Χίτλερ, κτύπησε την Ελλάδα και τη σκλάβωσε...

Έτσι έφθασε και η ώρα της ηρωικής Κρήτης το Μάιο του 1941, που έγινε η πιο ένδοξη και πιο παράδοξη μάχη του Β' Πα-

κόσμιου πολέμου, όπως δικαίως χαρακτηρίστηκε από τους ιστορικούς η Μάχη της Κρήτης, που κράτησε 10 ολόκληρες μέρες και που τόσο σπουδαίο ρόλο έπαιξε στην έκβαση του Β' Παγκόσμιου πολέμου.

Τόσο στο έπος της Αλβανίας όσο και στη Μάχη της Κρήτης και παλιότερα στον πόλεμο 1912—1913 και στη Μικρά Ασία, η επαρχία μας έδωσε τους ηρωικούς πολεμιστές της, που άλλοι έχασαν τη ζωή τους και άλλοι έμειναν ανάπηροι για πάντα.

Μετά τη γνωστή έκβαση της Μάχης της Κρήτης, το νησί μας σκλαβώθηκε από τα χιτλερικά στρατεύματα κατοχής. Η ψυχή όμως της Κρήτης έμεινε ασκλάβωτη κι ο αδούλωτος Κρητικός λαός, όπως και όλοι οι Έλληνες, όρθωσε το ανάστημά του και με

την ένδοξη αντίστασή του άρχιζε τον απελευθερωτικό του αγώνα.

Η επαρχία Βιάννου υπήρξε η πρώτη περιοχή της Κρήτης που η αντίστασή της στο φασισμό και στο ναζισμό πήρε οργανωμένη μορφή.

Υπήρξε υπόδειγμα συνεργασίας όλων των δημοκρατικών δυνάμεων από τον Ιούνιο του 1941. Με πρώτους οργανωτές το λαϊκό αγωνιστή Νίκο Μανουσάκη στο Βαχό και τον αιμνηστο Αλέξανδρο Ραυτόπουλο στη Βιάννο, ξεκίνησε η αντίσταση στην επαρχία μας κατά των ξένων κατακτητών, Ιταλογερμανοφασιστών.

Δυστυχώς από έλλειψη συνωμοτισμού, οι Ιταλοί και στη συνέχεια οι Γερμανοί επισήμαναν

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 3

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΔΙ

— ΑΝΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΤΟ ΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ (3^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ, ΧΑΝΙΑ).

— 130 ΔΡΧ. ΤΟ ΚΙΛΟ ΤΟ ΛΑΔΙ Ν^ο 3 ΖΗΤΟΥΝ ΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ (ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΕΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΡΕΘΥΜΝΟ)

Πολύ ενδιαφέρον δείχνεται τον τελευταίο καιρό για το λάδι.

Με τη βιολογική αξία του λαδιού ασχολήθηκε το 3ο Διεθνές συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στις αρχές του Σεπτεμβρίου στην Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης στο Κολυμπάρ Χανίων.

Ο Άγγλος καθηγητής Κρώνφορν ανέφερε πως είναι εξαιρετικά μεγάλη η συμβολή του ελαιολάδου στην ανάπτυξη του εγκεφάλου ιδιαίτερα στα βρέφη, κατά τους πρώτους μήνες της ζωής τους. Το 70ο)ο της ανάπτυξης του εγκεφάλου λέγει ο Άγγλος καθηγητής, συντελείται στη

διάρκεια της εμβρυϊκής ζωής και τον πρώτο μετά τη γέννηση χρόνο. Γι αυτό το ελαιόλαδο είναι αναγκαίο στη διατροφή της μητέρας στην περίοδο της εγκυμοσύνης και του θηλασμού.

Στο ίδιο συνέδριο η Γαλλίδα καθηγήτρια Μ. Λαβάρ — Ζαντέ ανέφερε πως το ελαιόλαδο στη διατροφή επιταχύνει σημαντικά τη σωματική ανάπτυξη και εξελίξη των οστών σε σύγκριση με άλλες λιπαρές ουσίες όπως τα ζωικά λίπη.

Οι Ιταλοί καθηγητές Π. Βιόζα και Γκ. Πέντι ανέφεραν πως το ελαιόλαδο όταν θερμαίνεται

κάτω από ελεγχόμενες συνθήκες δεν παρουσιάζει καμιά ουσιαστική μεταβολή στη δομή του και δεν προκαλεί καμιά σημαντική τοξική αντίδραση.

Ο καθηγητής της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής Αθηνών κ. Μπαλατσούρας ανέφερε πως η θερμιδική αξία των βρώσιμων ελιών αυξάνει με την ωρίμανσή τους. Συγκεκριμένα στον ώριμο καρπό είναι 60—65ο)ο περισσότερο από το άγουρο (πράσινες ελιές).

Οι λιπαρές ουσίες που περιέχονται στον καρπό προστατεύονται από το τάγγισμα και περιέχουν ουσιαστική ακόρεστα λιπαρά οξέα, όπως το λινέλαιο. Επιπροσθέτως τα τριγλυκερίδια της σάρκας της ελιάς είναι στο σύνολό τους σχεδόν ακόρεστα και ως εκ τούτου είναι κατάλληλα για μία υγιεινή διατροφή.

Η σάρκα της ελιάς σύμφωνα με τα τελευταία ερευνητικά δεδομένα περιέχει βιταμίνες και ειδικότερα καροτίνες, βιταμίνη C και θειαμίνη. Η σάρκα είναι επίσης πλούσια σε ανόργανα στοιχεία, τα περισσότερα από τα οποία είναι απαραίτητα για το ανθρώπινο σώμα.

Αναφέρθηκε ακόμη πως η θρεπτική αξία του ελαιολάδου είναι μεγαλύτερη, όταν το λάδι τρώγεται ωμό σε σαλάτες ή χρησιμοποιείται στο μαγείρεμα σε χαμηλές συνθήκες θερμοκρασίας που δεν διαρκούν πολύ χρόνο, όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα ερευνών στην Ισπανία και Ιταλία.

Ακόμη είναι γνωστή η θετική συμβολή του ελαιολάδου στην πρόληψη των καρδιακών και αγγειακών παθήσεων.

Β' Για την τιμή του λαδιού έγιναν τον τελευταίο μήνα πολλές συσκέψεις στις γεωργικές ενώσεις και άλλες αγροτικές οργανώσεις. Αποκορύφωμα όλων

ήταν η πανελλήνια σύσκεψη που έγινε στο Ρέθυμνο στις 12 Οκτωβρίου.

Στη σύσκεψη παραβρέθηκαν, αντιπρόσωποι από όλες σχεδόν τις ελαιοπαραγωγικές περιφέρειες της χώρας, τη Μυτιλήνη, Χίο, Κορινθία, Αχαΐα, Νεμέα, Φθιώτιδα και αντιπρόσωποι των συνδικαλιστικών και συνεταιριστικών οργανώσεων και των τεσσάρων νομών της Κρήτης. Ακόμη παραβρέθηκαν αντιπρόσωποι πολλών συλλογικών φορέων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Εργατικών σωματείων και Κέντρων και των Γεωπονικών Συλλόγων Ελλάδος και Κρήτης. Καί τέλος στη σύσκεψη πήραν μέρος αντιπρόσωποι των

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 3

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. ΝΟΜΑΡΧΗ

Είναι γνωστή σε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχίας, μα και του Υπουργείου Δημοσίων Έργων, η κατάσταση του δρόμου Βιάννου — Κερατόκαμπος: τόσο η πρόσβαση από τον οικισμό όσο και η βατότητα ο' όλο του το μήκος και ιδιαίτερα στη θέση Πευκομούρι με τις κατολισθήσεις που γίνονται σε κάθε βροχή.

Με απόφαση του πρώην Νομάρχη σ' επίσκεψή του στη Βιάννο στις 2 Απριλίου 1979, δόθηκε εντολή μελέτης για τη διάνοξη πρόσβασης του δρόμου Βιάννου προς Κερατόκαμπο. Πέρασε χρόνος. Ακολούθησε δική σας επίσκεψη στις 16 Μαΐου 1980 και ανανεώθηκε η εντολή. Τί έγινε μέχρι σήμερα; Πότε επίτελους θα τελειώσουν οι τύποι για να γίνει υλοποίηση της απόφασης; ή μήπως θα μείνει η από-

φαση στα χαρτιά;

Σε λίγες μέρες αρχίζει ο χειμώνας. Δεκάδες αυτοκίνητα, μικρά και μεγάλα, θα πρέπει να τόν διασχίζουν καθημερινά. Στην κατάσταση όμως που βρίσκεται με τις πρώτες βροχές θα 'ναι αδιάβιτος. Πώς θα μπει ο ελαιόκαρπος και τα πρώιμα κηπευτικά της περιοχής; Μιάς περιόχης στην οποία βρίσκεται όλη η αγροτική παραγωγή της Κοινότητας 'Ανω Βιάννου.

Στην ίδια περιφέρεια έχουν δημιουργηθεί εκτός από τον Κερατόκαμπο και οι οικισμοί Αγ. Νικολάου, Καψάλων και Κέντρας, με πολλούς μόνιμους κατοίκους που πρέπει να εξυπηρετηθούν.

Με την ευκαιρία επανερχόμαστε και πάλι στο γράμμα μας (Β. Ν. αρ. φύλλου 44, 26—5—80) για τους δρόμους της Επαρχίας στο σύνολό τους. Σας καλούσαμε να επισκεφθείτε όλη την επαρχία για ναχετε προσωπική γνώση της βατότητας των δρόμων της Επαρχίας στο σύνολό τους, μα και το ύψος της παραγωγής που εξυπηρετούν. Δεν πραγματοποιήθηκε όμως η επίσκεψη αυτή. Ευχόμαστε να γίνει σύντομα. Ως τότε όμως άς σταλεί αμέσως ένα γκερνέτ της Νομαρχίας και ό,τι άλλο χρειάζεται για ν' αρχίσει τη σχετική συντήρηση όλων των αγροτικών δρόμων της επαρχίας.

Για την αποπεράτωση του δρόμου Αμιά — Έρβας έχει εγκριθεί πίστωση 28 εκατομμυρίων δρχ. ωστόσο οι εργασίες ασφαλτόστρωσης σταμάτησαν, γιατί τελείωσε η δόση των 4.000.000 που προβλεπόταν για το 1980. Τι θα γίνει όμως για το υπόλοιπο κομμάτι που στο μεταξύ θά'χει γίνει αδιάβιτος; Τα πράγματα πιέζουν ασφυκτικά. Κάθε αναβολή, κάθε καθυστέρηση είναι εις βάρος της οικονομίας του τόπου, της εθνικής οικονομίας γενικότερα. Οι ζημιές στα τροχοφόρα, οι ζημιές και οι απώλειες στα διακινούμενα προΐοντα γι-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 4

Η ΑΥΓΗ ΤΟΥ ΘΡΙΑΜΒΟΥ

Του κ. Γιάννη Μοσχοδάκη
Φιλολόγου Καθηγητή

28η Οκτωβρίου 1940! Η απτή επέτειος δεν είναι μόνο μία γιορτή με παρελάσεις, πανηγυρικούς και άλλες δηλώσεις. Δίνει σε μας τώρα ευκαιρία να συγκεντρωθούμε γύρω από τις συμβολικές ραφές των μεγάλων στιγμών της ιστορίας μας και να ακούσουμε την προσφυγή των αιώ-

του 'Ελληνισμού με τη φωνή του ποιητή: «Μή λησμονείς τις 'Ελληνες σ' έχει γεννήσει μοίρα κι έντός σου λάμπει άσπαστη του Γένους ή ψυχή».

Έτσι ο Οκτώβριος του '40 είναι μία άρχη που έχει τη σημασία της πολύ μακριά. Από τότε μέχρι σήμερα είναι μία όλη εποχή. Είναι ένα άκρο σύμβολο. Είναι μία σύνθεση που πραγματώνει την ένδοξη του λαού μας, που μέσα στην αυτή άναπνδα πάντα ένα έπος, που παρουσιάζεται σαν έπος στα 'Ηπειρωτικά βουνά, έδξα στα όχρυά της Μακε-

δονίας και σαν αντίσταση του λαού μας στη φασιστική θία.

Η Εύρπη, δουλωμένη πνευματικά και ήθικά στίς στρατιές του 'Αξονα, φαινόταν άνικα νη να συνεχίσει την αιώνια πορεία για τη χάραξη των πεπρωμένων της ιστορικής της άνελιξης.

Μά τότε έγινε το θαύμα!

Η 'Ελλάδα σάλπιζε τη διά νοιξη του δρόμου για τη νίκη. Οι λαοί της Εύρώπης είχαν χάσει τη ψυχή τους. Δέν πίστευαν πια στον έαυτό τους. Δέν πίστευαν στη δύναμη του ίδανικού. Δέν πίστευαν στο πεπρωμένο τους. Οί όρδες του φασισμού — ναζισμού σαν όρητικοί χείμαρροι τους είχαν κυριολεκτικά σαρώσει, τους είχαν καθλώσει σε μία μεγάλη έπι αλτική άγωνία. 'Αλλά ξαφνικά την άγωνία αυτή παραμέρισε κάποιος ζητωκραυγή. Η ΕΛΛΑΔΑ έχε ξεσηκωθεί!

★ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 4

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

ΓΙΑ ΤΟΝ Ι. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ - ΔΙΑΒΑΤΗ

Με τη συμπλήρωση εξήντα χρόνων από το θάνατο του συγγραφέα του «Πατούχα» και πατέρα του νεοελληνικού χρονογραφηματος Ι. Δ. Κονδυλάκη (1862 — 1920) τα «ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ» προτείνουν: Να οργανωθεί στο 'Ηράκλειο έκδηλωση, για να τιμηθεί ο μεγάλος Βιαννίτης πεζογράφος, που τίμησε με το έργο του όχι μόνο τη Βιάννο μα και την Κρήτη και ειδικότερα, το 'Ηράκλειο, όπου και τον βρήκε ο θάνατος.

Για την πραγματοποίηση της έκδηλωσης αυτής προτείνουμε να συνεργαστούν: 1) 'Ο Δήμος 'Ηρακλείου 2) 'Η Παιδαγωγική 'Ακαδημία 'Ηρακλείου, 3) 'Η Ένωση Φιλολόγων 'Ηρακλείου 4) 'Ο Διδασκαλικός Σύλλογος 'Ηρακλείου 5) 'Ο Σύλλογος Λόγος και Τέχνη 6) 'Ο Σύλλογος Βιαννιτών 'Ηρακλείου «ΠΑΤΟΥΧΑΣ» και άλλοι πολιτιστικοί σύλλογοι.

Με την πεποίθηση πως η πρότασή μας θα βρει ανταπόκριση καλούμε τους παραπάνω σε ιυσκεψη για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την όργάνωση της έκδηλωσης.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	22205
Ίατρείο Αγροτικό Πεύκου	31377
Χωροφυλακή Υποδιεύθυνση Βιάννου	22206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31376
Γυμνάσιο Βιάννου	22230
Άγρονομείο Βιάννου	22006
Ειρηνοδίκη	22211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	22226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Ελαιουργείον)	22136
Ο.Τ.Ε. (βλάβαι)	12
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	22215
Έλληνικά Ταχυδρομεία	22203
Κτηνιατρείο	22090

ΑΓΟΡΑΙΑ

Πετράκης Χαρ. — Βιάννος	22051
Ζαϊμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	22404
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Έμμανουήλ — Λουτράκι	22103
Λαοφθιωτάκης Γ. — Βιάννος	22355
Χατζάκης Ιωάννης — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. — Χόνδρος	22101
Ψαρολογάκης Κων. — Χόνδρος	22109
Σοφοκλής Παπαδάκης — Καλάμι	31275
Ιωάννης Κονσολάκης — Άμρα	31449

(Γιά υπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΗΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

Μαρία σύζ. Γ. Μανδαλάκη γέννησε κορίτσι.

ΓΑΜΟΙ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

Κώστας Αγγουράκης και Καλλιόπη Γ. Αθουδάκη.
Μιχάλης Παπαδομαρκάκης και Ανθούλα Γρυλιωνάκη.
Βρισηίδα Εμμ. Χρηστάκη και Νίκος Δρίτσας

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΣΤΟ ΣΥΚΟΛΟΓΟ:

Π' Ιωάννης Θ' Κωνσταντάκης 90 χρονών.

Αικατερίνη χ. Εμμ. Στρατάκη τού γένος Σ. Παπαδημητροπούλου 88 χρονών.

Ελένη σύζ. Ιωάν. Πλουμάκη 90 χρονών.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Όλους που με όποιοδήποτε τρόπο μιά συμπαράσταση στάθηκαν στο βαρύτατο πένθος μας για την άπωλη της λατρευτής μας συζύγου και μητέρας **ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ ΑΔΕΞΑΝΤΩΝΑΚΗ** θερμά ευχαριστούμε. Ίδια αίτερα ευχαριστούμε τὸ

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ν. ΔΡΟΣΑΤΑΚΗΣ (Η ΝΤΑΝΤΑΛΑΣ)

Σκοτώθηκε σὲ αυτοκίνητο πτυκὸ ἀτύχημα στὶς 4 Ὀκτωβρίου ὁ καλὸς οἰκογενεάρχης, πατριώτης καὶ καλλιεργητὴς Δημήτρης Δροσατάκης ἀπὸ τὸ Μηλιαράδο.

Μὰ ὁ γνωστὸς μὲ τὸ ὄνομα Νταντάλας ἦταν καὶ ἀπὸ τοὺς ξακουστοὺς λυρά

ΣΤΟΝ ΑΔΙΚΟΧΑΜΕΝΟ ΓΙΟ ΜΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ ΕΜΜ. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ ΓΕΩΠΟΝΟ

Πέρασαν κιόλας ὀκτὼ χρόνια γεμάτα πίκρα, συμφορά καὶ πόνο γιὰ μᾶς πὸν σὲ χάσαμε. Ἦσουν ἔνας πραγματικὸς ἀγγελος πὸν πέταξες πρόωρα μακριὰ μας. Ὁ χαρὸς σου ἦταν τὸ βαρύτερο πλῆγμα, τὸ μεγάλο κενὸ τῆς ζωῆς μας. Μὰ ζεῖς σὶν σκέψη μας καὶ σὶν ψυχὴ μας. Γιὰ μᾶς θὰ ζεῖς παντοτινὰ

Οἱ γονεῖς σου: Μανὸ

δάσκαλο κ. Παπαμιχαλάκη γιὰ τὸν ἐπιπέδιο λόγου του.

Ο σύζυγος: Χαράλαμπος Αλεξαντωνάκης
Τὰ παιδιά: Εμμανουήλ καὶ Αριάνθη Γρυσμπολάκη

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Τὴν ἀγαπημένη μας Ἄννα Μπιτοσάκη πὸν πῆρε τὸ Δίπλωμα Ἀρχιτεκτονικῆς συγχαίρομε θερμὰ καὶ τῆς εὐχόμαστε καλὴ σταδιοδρομία

Οικογένεια Μανούσου Μανούσακα

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Τὸ συμπατριωτὴ ἐκλεκτὸ ἐπιστήμονα κ. Βασίλη Πολ. Κονταξάκη, Νευρολόγο — Ψυχίατρο πὸν ἐκλέχθηκε ἐπιστημονικὸς βοηθὸς τῆς Ἰατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν συγχαίρομε θερμὰ.

ΔΩΡΕΕΣ

Ὁ κ. Γιάννης Δουλγεράκης, δικηγόρος, μᾶς ἔστειλε 500 δρχ. γιὰ τὸ Φιλῆπταχο Ταμεῖο Βιάννου στὴ μνήμη τῆς μητέρας του. Παρακαλεῖται τὸ Φ. Τ. γιὰ τὴν παραλαβὴ τους.

Ν. ΚΑΤΣΑΡΑΚΗΣ

Ἄνω Βιάννος

λης καὶ Πολύμνια Κονδυλάκη.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΙΑΝΝΟΥ

Ἡ Νομαρχιακὴ Ἐπιτροπὴ Λαϊκῆς Ἐπιμόρφωσης (ΝΕΛΕ) τοῦ Νομοῦ Ἡρακλείου, στὴν προσπάθειά της γιὰ τὴν ἐπιμόρφωση τῶν ἐνηλίκων τῆς ἐπαρχίας μας, με ἀπόφαση της πὸν ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὸν κ. Νομάρχη Ἡρακλείου ἴδρυσε με ἔδρα τὸν Ἄμρα, Ἀγροτικὸ Ἐπιμορφωτικὸ Κέντρο, τὸ ὁποῖο διευθύνει ὁ Διευθυντὴς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Ἄμρα κ. Μπαρμπαγαδάκης Νικόλαος, με δρᾶση ὅλα τὰ χωριὰ τῆς ἐπαρχίας Βιάννου.

Ἡ ἴδρυση τοῦ παραπάνω Ἐπιμορφωτικοῦ Κέντρου στὴν ἐπαρχία ἔχει σκοπὸ τὴν ἀπόκτηση πρακτικῶν ἐπαγγελματικῶν γνώσεων ἀπὸ τὸν πληθυσμὸ τοῦ τόπου, στὰ διάφορα τμήματα μαθησεως τοῦ Κέντρου καὶ ἀκόμη τὴν ἀπόκτηση μορφωτικῶν καὶ κοινωνικῶν γνώσεων στὶς μειονωμένες ἐκδηλώσεις τους.

Ἐπειδὴ ἡ λειτουργία τοῦ παραπάνω Κέντρου ἔχει μεγάλη οπουδαίτητα γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ, μορφωτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀνάπτυξη τῶν Βιαννιτῶν, θὰ πρέπει νὰ βοηθήσουν ὅλοι οἱ τοπικοὶ παράγοντες τῆς ἐπαρχίας Βιάννου, σὲ συνεργασία με τὸ διευθυντὴ τοῦ Κέντρου, γιὰ τὴν καλύτερη ὀργάνωση καὶ λειτουργία του.

Ὅποιοι ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας ἐπιθυμοῦν νὰ διδάξουν, ὅτι ἐνὰ ἀπὸ τὰ τμήματα μαθησεως: Κοπτικὴ — ραπτικὴ, κέντημα μηχανῆς ἢ χεριοῦ, ἠλεκτρολογία ἢ μηχανολογία αὐτοκινήτου, χαλκογραφία, ζαχαροπλαστικὴ καὶ

μαγειρικὴ καὶ πὸν ἔχει γιὰ αὐτὸ εἰδικὲς γνώσεις, μπορεῖ νὰ ἔρθει σὲ μᾶ προσωπικὴ ἐπαφὴ με τὸ διευθυντὴ τοῦ Κέντρου ἢ νὰ πάρεῖ κατὰ τὶς ὥρες λειτουργίας τοῦ Σχολείου τὸ τηλεφῶνο 31360 καὶ τὶς ἀπογευματινὲς τὸ 31302, γιὰ τὴν ἴδρυση στὴ συνέχεια τοῦ σχετικοῦ τμήματος σὲ χωριὸ τοῦ ἢ καὶ ὄλλο χωριὸ τῆς ἐπαρχίας, ἂν βεβαίως τὸ ἐπιθυμεῖ ὁ ἴδιος.

Τμήματα ἐπίσης μαθήσεως μποροῦν νὰ ἱδρῶσουν καὶ νὰ διδάξουν ὅτι αὐτὰ ἔνα θέμα σχετικὸ με τὴν εἰδικότητα τους καθηγητῆς, δάσκαλοι, ἀστυνομικοὶ, γεωπῶνοι, ἱερεῖς, γιατροὶ, καὶ γενικὰ κάθε ἄτομο πὸν ἀσχολεῖται με τὰ γράμματα καὶ τὴν ἐπιστήμη.

Γιὰ κάθε ἄλλη πληροφορία σχετικὴ με τὴν ὀργάνωση καὶ λειτουργία τοῦ Κέντρου ὁ κάθε ἐνδιαφερόμενος πὸν θέλει νὰ βοηθήσει, γιὰ νὰ ἀποτελέσει τὸ Ἀγροτικὸ Ἐπιμορφωτικὸ Κέντρο Ἄμρα τὴν ἐκπολιτιστικὴ κίνηση τῆς χρονιάς στὴν ἐπαρχία Βιάννου, νὰ παῖρει καθήμενὰ τὰ παραπάνω τηλεφῶνα καὶ νὰ φροντίσει με κάθε προσπάθεια καὶ θυσία νὰ γίνῃ μέλος του.

Ἡ λειτουργία τοῦ Κέντρου γιὰ τὸ ἐπιμορφωτικὸ ἔτος 1980 — 1981 ἀρχίζει τὴν 1η Ὀκτωβρίου καὶ τελειώνει ἡ δρᾶση του τὴν 31 Μαῖου 1981

Ἄμρα 25—9—1980
Ὁ Δ/ντὴς τοῦ Κέντρου **ΜΠΑΡΜΠΑΓΑΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ**
Δάσκαλος

ΠΕΤΥΧΑΝ ΣΤΑ Α.Ε.Ι.

— Βερβελάκης Γεώργιος Ν. Ἠλεκτρολόγος μηχανικῶν Ε.Μ.Π.

Βραχνάκη Ἰωάννα Ἰ. Μαθητὴς Κρήτης Κρασῆς Γεώργ. Βασ. Βιολογικὸ Πατρῶν Μπλανάκη Ἐλευθερία Δ. Φιλοσοφικὴ Ἰωαννίνων

Περαντωνάκης Μιχαὴλ Μάν. ΚΑΤΕΕ Ἀθηνῶν Σηφάκη Μαρία Δ. Τεχν. Μηχ. Ἀθηνῶν Συγκελάκης Χαράλ. τοῦ Γ. Σχ. Μηχανικῶν Ἠλεκτρονικῶν Πατρῶν.

Ο ΚΑΙΡΟΣ

Βρισκόμαστε στὰ τέλη Ὀκτωβρίου καὶ μόνο τώρα ἐπείσαν οἱ πρώτες βροχὲς στὴν ἐπαρχία μας πὸν πολὺ διψοῦσαν ὅλα.

Στὸ μεταξύ ὑπάρχει ὀργασμὸς προετοιμασίας γιὰ τὸ πρῶμα κηπευτικὰ. Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀγγουριοῦ θὰ ἐπεκταθεῖ φέτος ἀκόμη περισσότερο. Πολλὰ νέα θερμοκήπια στήθηκαν καὶ τὰ παλιά εἶναι ἔτοιμα νὰ δεχτοῦν τὰ φυτὰ πὸν τώρα ἔτοιμάζονται σὲ φυτῶρια.

Ἀπὸ ἐλλειψη χώρου αναβάλλονται γιὰ τὸ ἐπόμενο φύλλο ἡ συνέχεια τοῦ «Βαχού» τοῦ κ. Γ. Νεραντζάκη, καθώς καὶ ἄλλες συνεργασίες πὸν εἶχαμε προγραμματίσει γιὰ τὸ φύλλο αὐτό.

ΑΝΘΡΩΠΩΝΥΜΙΚΑ ΧΟΝΤΡΟΥ ΒΙΑΝΝΟΥ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Λοογραφικὴ ἔρευνα τοῦ κ. ΓΙΩΡΓΗ Ν. ΘΕΟΔΟΣΑΚΗ

Ἡ συλλογὴ καὶ ἡ ἔρευνα ἀνθρωπωνύμων εἶναι μᾶ σημαντικὴ πηγὴ πληροφοριῶν, τόσο γιὰ τὸ μακρινὸ παρελθὸν ὅσο καὶ γιὰ τὶς πρόσφατες περιόδους. Ἀνθρωπωνύμια ὀνομάζονται τὰ κάθε εἶδους ὀνόματα ἴπου δίδονται ἰστούς ἀνθρώπους. Ἡ ἐμφάνισή τους ἀναγεται στὶς πρώτες ὀργανωμένες ἀνθρώπινες κοινωνίες κι ἔχουν σκοπὸ νὰ διακρίνουν τὰ μέλη μᾶς κοινωνίας μεταξύ τους, στοιχεῖο πὸν βοηθεῖ τὶς κοινωνικὲς καὶ οἰκονομικὲς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ χρόνια ἔχουμε μαρτυρίες γιὰ τὴ χρήση τῶν ἀνθρωπωνύμων ἀπ' ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ τὴ δημιουργία ἀνθρωπωνύμων συστημάτων. Ἡ ἔρευνα τοὺς ἀποτελεῖ σχετικὰ νὰ κλάδο τῆς γλωσσολογίας, ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον πὸν παρουσιάζει αὐξάνει συνεχῶς, γιὰ τὴν ἀξία τῶν συμπερασμάτων εἶναι πολλαπλὴ καὶ ἐκτείνεται σὲ πολλοὺς καὶ ποικίλους ἐπιστημονικοὺς κλάδους. Ἰδιαίτερα σημαντικὴ εἶναι γιὰ τὴν Ἔθνολογία, τὴν Ἱστορία καὶ τὴ Γλωσσολογία. Ἀπὸ τὴ γνῶση τῶν ἀνθρωπωνύμων διακρίνουμε τὶς διάφορες ὀμάδες πὸν συμβιώνουν σὲ κοινὸ χωρὸ, τὴν καταγωγὴ τους καὶ τὶς μετακινήσεις τους.

Στὴ γλώσσα προσφέρουν τὶς πὸν πολυτιμὲς πληροφορίες καὶ στοιχεῖα τῆς μετὰ τὴν ἀναδρομὴ σὲ παλιότερα στάδια τῆς καὶ σὲ φωνητικὲς μορφές πὸν σήμερα χάθηκαν. Ἀκόμη στὴ σταυρὴ τῆς ἐτυμολογίας καὶ ἄλλων σχετικῶν με τὴ γλώσσα καὶ τὴ διαχρονικὴ εἰκόνα τῆς ζήτημάτων.

Ἡ ἔρευνα αὐτὴ κατανέμεται σὲ τρεῖς κατηγορίες: Α' ΕΠΩΝΥΜΙΑ Β' ΒΑΦΤΙΣΤΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ Γ' ΠΑΡΩΝΥΜΙΑ (ΠΑΡΑΤΣΟΥΚΛΙΑ)

ΚΕΦ Α' ΕΠΩΝΥΜΙΑ
Τὰ ἐπώνυμα (οἰκογενειακὰ ὀνόματα) ἀποτελοῦν ἐπίσημο στοιχεῖο ἀναγνώρισης, εἶναι ὀποχρεωτικὰ καὶ κληρονομοῦνται στὸν ἀπογόνου, δημιουργοῦν γήθησαν μετὰ ἀπὸ τὰ βαφτιστικά καὶ προέκυψαν ἀπὸ τὴν ἀνάγκη γιὰ μεγαλύτερη διάκριση. Βασικὲς πηγές γιὰ τὴ δημιουργία τους στάθηκαν τὰ βαφτιστικά καὶ παραωνύμια (παρτσούκλια, παραωνύμια) καθὼς καὶ ἄλλες πηγές πὸν θὰ ἐξετάσουμε παρακάτω.

Στὸ χωριὸ μου Χόντρο Βιάννου συναντοῦμε σήμερα τὰ παρακάτω ἐπώνυμα:

Ἀγγουράκης, Βαβουρανάκης Βασιλάκης, Βελιβασάκης, Γαλανάκης, Γιαμαλάκης, Ζαϊμάκης, Ζαχαράκης, Ζουράκης, Θεοδοσάκης, Καραμανωλάκης, Κασαπάκης, Κονσολάκης, Κοντάκης, Κρασανάκης, Κρασῆς, Λιαπάκης, Μανετᾶκης, Μακρυγιωργάκης, Μαυρογιαννάκης, Ἰταμουλάκης, Παπαγιαννάκης, Παπαδάκης, Ραφτάκης, Σερμάκης, Στιβακτάκης, Στεφανάκης, Στραταντωνάκης, Συμιανάκης, Σχοινάκης, Σωμαράκης, Τζανάκης, Χαριτάκης, Χερσονοιάκης, Χρηστάκης, Χριστοδουλάκης, Ψαρολογάκης.

Ἐξετάζοντας τὰ ἐπώνυμα τοῦ Χόντρου (ὅσο φυσικὰ μοῦ ἐπιτρέπουν οἱ φτωχικὲς μου γνώσεις) παρατηρῶ ὅτι προέρχονται:

Α) Ἀπὸ βαφτιστικά: Βασίλης — Βασιλάκης, Στεφανὸς ἢ Στεφανῆς — Στεφανάκης, Ζαχαρίας ἢ Ζαχαρῆς — Ζαχαράκης

Β) Ἀπὸ ἀξιώματα ἢ τίτλους: Παπα — Γιάννης — Παπαγιάννης — Παπαγιαννάκης Γ' Ἀπὸ ἐπαγγέλματα: Σωμαράς — Σωμαράκης, ράφτης — Ραφτάκης, κασάτης (Κασάτης) — Κασαπάκης. Σημαντικὴ πηγὴ γιὰ τὴ δημιουργία ἐπώνυμων ἀποτελοῦν καὶ τὰ παραωνύμια (παρτσούκλια, παραωνύμια) πὸν προέρχονται κυρίως ἀπὸ σωματικὰ καὶ ἠθικὰ προτερήματα ἢ ἔλαττώματα

Δ) Ἀπὸ σωματικὰ καὶ ἠθικὰ χαρακτηριστικά: γαλανὸς (ἄσπρος ὅταν τὸ γὰλα) — Γαλανάκης, μαῦρος Γιάννης — Μαυρογιάννης — Μαυρογιαννάκης, μικρὸς Γιάννης — Μικρογιαννάκης, μακρὸς Γιάννης — Μακρυγιωργάκης, καρᾶ (μαῦρος καὶ δυνατὸς, φοβερὸς) — Μακλώλης — Καραμανώλης, — Καραμανωλάκης, κοντὸς — Κοντάκης

Ε) Ἀπὸ τὸν τόπο καταγωγῆς τους: Σῦμη (ἢ) — Συμιανὸς — Συμιανάκης

Ζ) Ἐξωριστὸ ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ ἐπώνυμο Λιαπάκης

Σήμερα στὸ χωριὸ μου τὸ «Λιάπη» σημαίνει χωροφύλακας. Τὶς προηγούμενες δεκαετίες πολλοὶ χωριανοὶ μου ἤπρεψαν ὡς χωροφύλακες στὴν Παλιὰ Ἑλλάδα, ὅπως συνηθίζουμε νὰ τὴ λέμε. Νὰ σημαίνει ἄραγε τὸ Λιάπη χωροφύλακας ἢ Τουρκαλιανὸς, ὅπως τὸ συναντοῦμε στὸ δημοτικὸ τραγοῦδι τῆς Δέσπωσης;

«Ἡ Δέσπω ἀφέντες Λιάπηδες δὲν ἔκανε, δὲν κάνει...» Παρατηρεῖται ἀκόμη πὸν τὰ ἐπώνυμα τοῦ χωριοῦ μου ὅτι κοῦνουν σὲ αὐτοδημιουργημένους γλωσσικοὺς κανόνες πὸν ἀντανάκλουν σχεδὸν ὅτι ὅλες τὶς περιοχές τῆς Κρήτης Π.χ. Γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῶν γυναικῶν γίνεται χρῆση τοῦ ἐπώνυμου μαζί με διάφορες καταλήξεις ὅπως — ινα — ινα — καὶ ἄλλες

Τζαίνα, Γιαμαλίνα, Παπαδάκη, Ραφτάκη, Μανετᾶκη, Λιαπάκη, Ἄλλες φορές συναντοῦμε τὸ ἐπώνυμο μετὰ τὸ βαφτιστικὸ ὄνομα καὶ καταλήξεις ὅπως — ινα — ινα καὶ ἄλλες. Ραφταϊτάναινα, Σερμογιάννα, Γιαμαλονικολίνα, Θεοδοσονικολίνα.

Τέλος γιὰ τὴ διάκριση τῶν ἀνδρῶν συναντοῦμε τὰ ἐπώνυμα μαζί με τὸν πὸν συνηθισμένο τύπο τοῦ βαφτιστικοῦ ὀνόματος, Π.χ. Ραφταντωνάκης, Μανετονικολῆς, Ἰταμουλάκης, Σερμογιάννης, Θεοδοσονικολῆς, Μανεταντωνάκης.

ΣΗΜ.: Τὰ περισσότερα κρητικὰ ἐπώνυμα, πὸν ἔχουν κατάληξη —άκης, σχηματίστηκαν μετὰ ὑποκορισμὸ τοῦ κύριου ὀνόματος. Ἀπὸ τὸ Γρηγόρης τὸ οὐδέτερο ὑποκοριστικὸ «τὸ Γρηγοράκι» (= μικρὸς Γρηγόρης, τὸ μικρὸ, τὸ παιδί τοῦ Γρηγόρη) καὶ ἀπὸ τὸ οὐδέτερο ἔγινε ἔπειτα τὸ ἀρσενικὸ «ο Γρηγοράκης». Ἀνάλογον εἶναι ἡ κατάληξη —πουλὸς ὅτι ἄλλες περιοχές (Μιχάλης — Μιχαλόπουλο — ο Μιχαλόπουλος).

Η ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

τήν ύπαρξη οργανωμένης αντι-στασεως στη Βιάννο.

Συλλαμβάνεται ο Αλέξανδρος Ραφτόπουλος και συνεργάτες του και εκτελούνται από τους Γερμανούς.

Έτσι έχουμε τα πρώτα θύματα της Επαρχίας στο μεγάλο αγώνα για τη λευτεριά.

Η παραλιακή εύφορη περιοχή της επαρχίας μας γίνεται απαγορευμένη ζώνη και τη στερείται ο πληθυσμός.

Παρ' όλες όμως τις στερήσεις που υφίστανται, επιμύζεται το βάρος της βοήθειας σε κάθε πατριώτη που καταδίδωκαν οι Γερμανοί. Είναι γνωστή, με όλους τους κινδύνους που είχε, η περιθάλψη των Άγγλων στρατιωτών και η φυγάδευσή τους με υποβρύχια από τους όρμους Άρβης και Τσουτσούρου. Αυτό το ίδιο καλοκαίρι του 1941, το πρώτο της κατοχής, οι αντάρτες σχημάτιζαν εδώ στα βουνά της Βιάννου τις πρώτες ένοπλες ομάδες τους.

Οι Γερμανοί αντιλήφθηκαν αμέσως το εχθρικό κλίμα που άρχισε να δημιουργείται γύρω τους και εφαρμόζουν σκληρά μέτρα εναντίον του πληθυσμού. Κήρυξαν, όπως είπα παραπάνω, απαγορευμένη ζώνη την παραλιακή εύφορη περιοχή, για να στερηθεί ο λαός τα μέσα της διατροφής του, απειλώντας με θάνατο όποιον τολμούσε να πατήσει τη ζώνη αυτή.

Κατά εκατοντάδες μεταφέρονται οι Βιαννίτες στο αεροδρόμιο Καστελλίου για τη γνωστή αγγαρεία.

Παρ' όλες όμως τις κακουχίες, τις στερήσεις, τους διωγμούς, τις φυλακίσεις και εκτελέσεις, ο λαός της επαρχίας μας ολόψυχα, με αυταπάρνηση και με κίνδυνο της ίδιας της ζωής του, βοηθάει ποικιλοτρόπως την αντίσταση, τους αντάρτες που είχαν καταφύγει στα βουνά της επαρχίας Βιάννου.

Κάθε βιαννίτικο σπίτι είχε γι νει και ένα κρυφό σχολειό και εκεί καταστρώνονταν τα σχέδια, για την καλύτερη περιθάλψη του αντάρτικου και ενίσχυση του αγώνα.

Γυναίκες και άντρες, ακόμα και μικρά παιδιά, ο καθένας με

τόν τρόπο του και με τις δυνάμεις του, βοηθούσε τον αγώνα. Έχει μείνει ανεξίτηλη στη μνήμη μου η εικόνα της εποχής εκείνης. Το Σεπτέμβριο του 1943 μετά τη συνθηκολόγηση της Φασιστικής Ιταλίας και τη διαδιδόμενη απόβαση των συμμάχων στην Κρήτη, ο ενθουσιασμός για τη σύντομη νίκη και την επελευθέρωση μεγάλων. Την εποχή ακριβώς εκείνη, και συγκεκριμένα στις 9 Σεπτεμβρίου 1943, εξουδετερώνονται από δικούς μας στη Σύμη οι δύο Γερμανοί του φυλακίου, οι αποκαλούμενοι πατατάδες.

Ακολουθεί στις 12 Σεπτεμβρίου 1943, ύστερα από τρεις μέρες, η μάχη των Γερμανών με τους αντάρτες στην είσοδο του

Ο κ. Γρ. Παπαμαστοράκης

χωριού Σύμη.

Οι Γερμανοί στη μάχη αυτή είχαν σημαντικές απώλειες, 70—80 νεκρούς, 40 τραυματίες και 13 αιχμαλώτους.

Η πάνοπλη Βέρμαχτ στάθηκε ανίκανη να νικήσει τους ηρωικούς πατριώτες αντάρτες στο πεδίο της μάχης και η οργή της για την ταπείνωση αυτή ξέσπασε με μανία στον άμαχο πληθυσμό της επαρχίας.

Η ημερησία διαταγή του Γερμανού Φρουράρχου Μύλλερ έλεγε: «Καταστρέψτε ό,τι αναπνέει και κάθε μέσο ζωής».

Τις σκηνές της φρίκης που ακολούθησαν, δεν μπορεί να φανταστεί κανείς, παρά μόνο εκείνοι που έζησαν την κόλαση αυτή. Σέ μία μόνο μέρα εκτελέστηκαν

τετρακόσιοι περίπου κάτοικοι της επαρχίας μας, καθώς και των γειτονικών χωριών της επαρχίας Ιεραπέτρας, κατά τον πιο βάρβαρο και άνανδρο τρόπο, αθώοι και ανυπεράσπιστοι. Η επαρχία Βιάννου είχε πνιγεί στο αίμα. Είχε γνωρίσει την πιο απάνθρωπη σφαγή. Τα περισσότερα χωριά της κήκαν και λεηλατήθηκαν.

Ο ανώνυμος λαϊκός ποιητής, γράφει για 'κείνη τη μέρα:

«Μιά μέρα του Σεπτεμβρη, που (λαμπε ο ουρανός, εις τα χωριά της Βιάννου ήτανε (σκοτεινός.

Οι βάρβαροι επήγαν και βάλανε (φωτιά

Πεύκο, Κεφαλοβρύσι και τ' άλλα (τά χωριά.

τε γυναίκες έγκυες, ούτε μικρά παιδιά. Κάθε σπίτι των χωριών Αμυράς, Άγιος Βασίλειος, Βαχός, Πεύκος, Κρεβατάς, Κεφαλοβρύσι, Σύμη, Γδόχια, Μουρνιές, Μύρτος, Μύθοι και Ρίζα και ένα νεκροταφείο.

Ξεκλήριστσαν ολόκληρες οικογένειες. Ανάμεσα στους σκοτωμένους και ο εξαιρετός Καθηγητής του Γυμνασίου Βιάννου, ποιητής και μουσικοσυνθέτης Στάθης Μάστορας.

Όλοι οι εκτελεσθέντες οδηγούμενοι στην εκτέλεση έδειξαν τό μεγαλείο της ψυχής τους και τη δύναμη της καρδιάς τους: Δε λύγισαν, δεν έκλαψαν, δεν παρακάλεσαν, αλλά ζητωκραυγάζοντας για την πατρίδα και την ελευθερία, σαν αληθινοί ήρωες και με ηρεμία, δέχτηκαν τις σφαίρες των δολοφόνων.

Και η κωμόπολη Βιάννος καθώς και τα χωριά Συκολόγος και Καλάμι, δοκιμάστηκαν με την αιχμαλωσία πεντακοσίων κατοίκων τους, που για πολλές ημέρες κρατούσαν στο Γυμνάσιο, περιμένοντας κάθε πρωί την εκτέλεσή τους. Ευτυχώς σώθηκαν την τελευταία στιγμή, με τη βοήθεια του Ερυθρού Σταυρού και της Εκκλησίας.

Είναι χρέος όλων μας να γραφτεί η ιστορία των ημερών εκείνων με κάθε λεπτομέρεια, για να λάμψει η αλήθεια και να δοθεί απάντηση στα κρίσιμα ερωτηματικά, γιατί κήκε η Επαρχία Βιάννου και αν μπορούσε να αποφευχθεί η καταστροφή της. Τό κάψιμο της επαρχίας Βιάννου και οι εκτελέσεις των κατοίκων της στις 14 Σεπτεμβρίου 1943 είναι χωρίς αμφιβολία μία απάνθρωπη πράξη, ένα καθαρό έγκλημα.

Σκοτώσανε μανάδες και σφάζανε (νε παιδιά, των Γερμανών τό βόλι αθώους (δέν ψηφά».

Πράγματι δέ σεβάστηκαν οι βάρβαροι ούτε παπάδες, ούτε γέροντες, πολύ ηλικιωμένους, ού-

‘Η τέλεση του μνημοσύνου

Τελέστηκε την Κυριακή 14 Σεπτεμβρίου στ' Αμυρά το Πανεπαρχιακό Μνημόσυνο των 360 εκτελεσμένων από τους Γερμανούς κατοίκων της επαρχίας Βιάννου και των γειτονικών χωριών της επαρχίας Ιεραπέτρας στις 14 Σεπτεμβρίου 1943.

Στην τελετή χοροστάτησε ο Πρωτοσύγγελλος της Μητροπόλεως Πέτρας επειδή ο Μητροπολίτης κ. Δημήτριος ήταν άρρωστος. Μετά την επιμνημόσυνη δέηση διαβάστηκαν τα ονόματα των νεκρών της επαρχίας και στη συνέχεια μίλησε ο δικηγόρος κ. Γρ. Παπαμαστοράκης, την ομιλία του οποίου δημοσιεύουμε σε άλλη στήλη.

Στή συνέχεια ο κ. Στ. Μανδαλάκης απάντησε απόσπασμα από το «Άξιον Εστί» του Ελύτη. Χορωδία μαθητριών τραγούδησε ποίημα αφιερωμένο στα γεγονότα της επαρχίας.

Στέφανο κατέθεσαν:

Ο κ. Εμμ. Στρατάκης Δ/ντής Νομαρχίας Ηρακλείου.

Ο Σύν/χος κ. Διαλιδής Ροδόλφος από μέρος των Ενόπλων Δυνάμεων.

Ο Ταγματάρχης κ. Ρέπας Βασίλειος από μέρος των Σωμάτων Ασφαλείας.

Ο Δήμαρχος Ηρακλείου κ. Καρέλλης.

Ο βουλευτής κ. Μιχ. Γαλενιάς γιά τή Ν.Δ.

Ο κ. Γεώργιος Βαρδάκης γιά τό ΠΑΣΟΚ.

Ο βουλευτής κ. Κωνστ. Βασάλος γιά τό ΚΚΕ

Ο βουλευτής κ. Κ. Μπαντουβάς γιά τήν ΕΔΗΚ.

Ο κ. Μαν. Σταματάκης γιά τό ΚΚΕ εσωτ.

Ο κ. Νικ. Σταυρακάκης γιά τίς Κοινότητες της επαρχίας

Βιάννου.

Ο ανάπηρος κ. Μιχ. Βερυκοκάκης από μέρος όσων σώθηκαν από τις εκτελέσεις.

Ο κ. Εμμ. Αναστασάκης γιά τό Σύλλογο Βιαννιτών της Αθήνας.

Η κ. Μαρίνα Παπαμαστοράκη από μέρος των γυναικών της επαρχίας.

Ο κ. Γεωργ. Χρηστάκης από μέρος των Συνεταρισμών και Αγροτικών Συλλόγων της επαρχίας, και ο κ. Μαν. Μπαχρής από μέρος της Εθνικής Αντίστασης.

Τηλεγραφήματα έστειλαν οι βουλευτές κ.κ. Μενέλ. Ξυλούρης και Θανάσης Σκουλάς.

Ο Αρχηγός του Γεν. Επιτελείου Στρατού Στρατηγός κ. Καραγιάννης και

Ο πολιτευτής κ. Δημ. Σαρρής.

Παραβρέθηκαν επίσης οι βουλευτές κ.κ. Ασλάνης, Δαρβιανάκης, Δρεττάκης και ο Ταξιαρχος κ. Ζαφείρης.

Τιμές απέδωσε η Φιλαρμονική του Δήμου Ηρακλείου.

Στους προσκεκλημένους παρέτέθηκε γεύμα.

Διάχυτη ήταν η πικρία, τό παράπονο μά και η αγανάκτηση των κατοίκων γιά τήν ουσιαστική απουσία του επίσημου κράτους. Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσε η ενέργεια του Νομάρχη Ηρακλείου να αποδυναμώσει τό Μνημόσυνο με τήν προσπάθεια ν' αποκλείσει τους εκπροσώπους των κομμάτων και των βουλευτών να καταθέσουν στεφάνια στην μνήμη των νεκρών της επαρχίας μας. Γιατί άραγε; Τά μνημόσυνα γίνονται σε χώρους ιερούς, όπου οι άνθρωποι ενώνονται. Γι αυτό άραγε απουσίασε και ο ίδιος από τήν τελετή;

Από τό Πανεπαρχιακό Μνημόσυνο.

μα, που διαπράχθηκε «εν ψυχρώ» από τά χιτλερικά στρατεύματα χωρίς οποιαδήποτε πολεμική αναγκαιότητα.

Τά σκληρά ωστόσο αντίποινα των Γερμανών, γιά τήν ήττα τους στη Μάχη της Σύμης, εκτελέσεις, καταστροφές, αιχμαλωσίες και διωγμοί, δέ στάθηκαν ικανά να λυγίσουν τό θάρρος και τήν παλικαριά του λαού της επαρχίας Βιάννου.

Απεναντίας η πίστη του στον αγώνα γιά τήν απελευθέρωση της πατρίδος του γιγάντωσε.

Όσοι απόμειναν ζωντανοί συνέχισαν τον αγώνα μέχρι που ήρθε η τελική νίκη, με τήν ήττα της Χιτλερικής Γερμανίας στο Ρωσικό μέτωπο. Ο φασισμός και ο ναζισμός, βουτηγμένοι στο έγκλημα και στο αίμα τριάντα και πλέον εκατομμυρίων νεκρών του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, αποδοκιμάστηκε από τήν πανανθρώπινη κραυγή και κατάρα «Ποτέ πιά φασισμός, ποτέ πιά πόλεμος».

Η επαρχία Βιάννου, ευαίσθητη σε κάθε κίνδυνο και απειλή

πολέμου, επειδή έζησε τή φρίκη του, είναι ενάντια σε κάθε πολεμική εστία στη χώρα μας, όπως οι ξένες στρατιωτικές βάσεις, είναι υπέρ της ειρήνης στον κόσμο, της φιλίας και συνεργασίας όλων των λαών και της επίλυσης των διεθνών διαφορών με ειρηνικά μέσα.

Έχουμε χρέος όλοι μας απέναντι στην ιερή μνήμη των νεκρών μας, να μείνουμε πιστοί στα ιδανικά της ελευθερίας, της ειρήνης, της εθνικής ανεξαρτησίας και της δημοκρατίας που γι αυτά τά ιδανικά έδωσαν τή ζωή τους και τό αθώο αίμα τους και που χωρίς τήν εξασφάλιση αυτών των ιδανικών δεν μπορεί να υπάρξει ευτυχία και προκοπή.

Τό ολοκαύτωμα της επαρχίας μας και οι αγώνες της γιά τήν ελευθερία είναι ένα τέτοιο μεγάλο γεγονός, ανάμεσα στα μεγάλα γεγονότα της ιστορίας μας, που διδάσκει, εμπνέει και φρονηματίζει.

(Η συνέχεια και τό τέλος στο επόμενο)

Παράπονα

Φίλος της επαρχίας μας ο κ. Κώστας Φραγκούλης, που αρκετό μελάνι έχουν ξεδοθεί οι έφημεριδες γιά νά καταχωρίσουν όσα γιά αυτήν και τους Βιαννίτες, έχει γράψει μέχρι σήμερα, παραπονέθηκε που δεν ήπρε πρόσκληση στ' Πανεπαρχιακό μνημόσυνο των νεκρών μας. Μαζί του ίσως και πολλοί άλλοι. Έχουν δίκιο και πολύ μεγάλο.

Η οργανωτική επιτροπή έξάντλησε όλη της τή δραστηριότητα γιά νά πεί στους έκπρωσώπους του κράτους τό χρέος που έχουν να τιμούν με τήν παρουσία τους τή μνήμη αυτών που δημιούργησαν τις προϋποθέσεις γιά νά βρισκονται εκεί που σήμερα είναι και δε στυχώς δυο χρόνια τώρα δεν τό κατόρθωσε. Αυτοί που πρώτοι έπρεπε να τρέχουν, αυτοί που έπρεπε να 'χουν τό προβάδισμα και τήν όλη πρωτοβουλία γιά τήν άπόδοση τιμής στους νεκρούς της πατρίδας, δεν τά καταφέρνουν ν' άνέβουν στο σκαλοπάτι που έπρεπε να στέκονται. Δύσκολο πράγμα. Γι αυτό και μένουν χαμηλά και οι άπλοοι πολίτες παίρνουν τό προβάδισμα και προχωρούν.

Η οργανωτική επιτροπή άς τό σημειώσει, κι άλλη φορά να δείχνει λιγότερη φροντίδα κι έγνοια γιά όσους δεν κατανοούν τό χρέος τους από

τή θέση που βρίσκονται, και περισσότερη γι' αυτούς που νιώθουν τήν ανάγκη και ξέρουν να τιμούν αυτούς που με τή θυσία τους μάς χάρισαν τήν λευτεριά.

Άλλο παράπονο διατυπώνεται στις στήλες της έφημερίδας «Άλλαγή» από τή στήλη που υπογράφει ο Άνάποδος.

Παίρνει μέρος στο μνημόσυνο τρία χρόνια τώρα, Παρατηρεί όμως τό μονότονο, τήν έπαύληψη του ίδιου προγράμματος. Μνημόσυνο όμως είναι, ή δέηση θά πρέπει να γίνει. Τα όνόματα των νεκρών είναι τά ίδια. Μιά όμιλία που επιβάλλεται γύρω από τά γεγονότα πρέπει να γίνει. Πιο πέρα ή όργανωτική επιτροπή προσπαθεί και θέλει να ποικίλλει τό πρόγραμμα. Γι' αυτό καθιέρωσε τις άπαγγελίες ποιημάτων και διαλεκτών άποσπασμάτων από τήν έλληνική λογοτεχνία, του Ρίτσου πέρσι, του Έλύτη φέτος.

Προσπάθησε άκόμη γιά άναπαράσταση των εκτελέσεων και της άνατίναξης των χωριών μά σκόνησαμε στην άρνήση των άρχών γιά τήν άναγκαία βοήθεια.

Όστόσο δεν είναι τά μόνα που μπορούν να γίνουν. Η όργανωτική επιτροπή σημειώνει ιδιαίτερα τήν παρατήρηση του Άνάποδου γιά τό μέλλον και τόν εύχαριστεί πολύ.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΔΙ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τή σελίδα 1 κομμάτων και βουλευτές.

Η σύσκεψη ενέκρινε τό παρακάτω ψήφισμα που στάλθηκε στην κυβέρνηση:

«ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ:

1) Τιμή ασφαλούς λαδιού γιά τό Νο 3 130 δρχ. και 5 δρχ. εισοδηματική ενίσχυση κατά κίλο στους παραγωγούς.

2) Αναθεώρηση των τιμών βρώσιμων ελιών στις 42—55 δρχ. στο κίλο γιά τις πράσινες και 50—70 δρχ. στο κίλο γιά τις μαύρες νωπές ελιές ανάλογα με τό μέγεθος.

3) Νά απαγορευτεί τελείως η εισαγωγή σπορελαίων και ελαιούχων σπόρων.

4) Νά δοθούν χαμηλότοκα, επαρκή δάνεια στις συνεταιριστικές οργανώσεις γιά τήν προμήθεια μέσων συγκέντρωσης και συσκευασίας, τή δημιουργία αποθηκών και κέντρων επεξεργασίας, ραφινάρισματος και τυποποίησης του λαδιού.

5) Νά ανοίξουν οι αγορές γιά τή διάθεση βρώσιμων ελιών και λαδιού σε κάθε κατεύθυνση.

6) Νά αναλάβει εξ ολοκλήρου τό κράτος τις δαπάνες γιά τήν καταπολέμηση του δάκου και άλλων ασθενειών χωρίς τήν επι-

βάρυνση των αγροτών.

7) Νά δοθούν επιδοτήσεις και επαρκής χαμηλότοκες πιστώσεις στους ελαιοπαραγωγούς γιά τήν προμήθεια δικτύων και άλλων μέσων συλλογής.

8) Νά συμμετέχουν με πλειοψηφία εκπρόσωποι Α.Σ. και Ε.Γ.Σ. στις επιτροπές κοστολόγησης και τιμών ασφάλειας και στη διοίκηση της Ελαιουργικής.

9) Νά χορηγηθούν φτηνά λιπάσματα, φάρμακα, καύσιμα και άλλα καλλιεργητικά μέσα και εφοδία στους ελαιοπαραγωγούς (ιδιαίτερα στους μικροκαλλιεργητές) γιά τή συμπίεση του κόστους.

10) Νά δοθούν επαρκή και χαμηλότοκα καλλιεργητικά δάνεια στους ελαιοπαραγωγούς γιά τή διατήρηση και ανάπτυξη της δυναμικής και συναλλαγματοφώρας ελαιοκαλλιέργειας.

11) Νά οργανωθεί η διαφήμιση του λαδιού και η προβολή των πλεονεκτημάτων του σε σχέση με τά σπορέλαια.

Οι συμμετασχόντες στη σύσκεψη εκπρόσωποι Α.Σ. κι Ε.Γ.Σ. αποφασίζουν να προχωρήσουν σε αγωνιστικές κινητοποιήσεις γιά τήν άμση ικανοποίηση των παραπάνω λογικών και δικαίων αιτημάτων».

ΣΤΕΛΙΟΣ ΑΘΟΥΣΑΚΗΣ
ΕΜΠΟΡΟΡΑΦΕΙΟ
«Η ΒΙΑΝΝΟΣ»
ΕΤΟΙΜΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ
ΕΥΚΟΛΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ
ΡΟΥΜΠΕΣΗ 46, Ν. ΚΟΣΜΟΣ — ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 9015527 — 9010548

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΛΑΜΙΩΤΩΝ

«ΒΙΓΛΑ»

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 1
νονται κάθε μέρα και μεγαλύτερες, όχι βέβαια μονάχα στους κατοίκους, μά και στον κρατικό

προϋπολογισμό. Είναι χρέος του κάθε πολίτη να φροντίζει για αυτόν και πολύ περισσότερο των εκπροσώπων του Κράτους.

ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΥ

Τι κάνει το Κοινοτικό Συμβούλιο Άνω Βιάννου για την προώθηση και επίλυση του σοβαρότερου από τα πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζει, του προβλήματος του δρόμου Βιάννου —Κερατόκαμπος, στο οποίο αναφέρεται το παραπάνω σημείωμά μας προς τον κ. Νομάρχη;

Μιά επίσκεψη στη Νομαρχία δεν είναι αρκετή. Χρειάζεται και δεύτερη και τρίτη. Το παιδί ήταν πενιά φωνάζει συνέχεια. Με μιά μόνο φωνή το ξεχνούν και η πείνα συνεχίζεται. Μην περιμένει λοιπόν μοιρολατρικά τη λύση του.

Υπάρχει ακόμη ελάχιστος χρόνος για μερική έστω αντιμετώπιση. Άς μην τόν χάσει, γιατί οι οικονομικές επιπτώσεις στο χωριό θα 'ναι πολύ μεγάλες. Οι κάτοικοι στο σύνολό τους άς συμπαρταθούν στο κοινοτι-

κό συμβούλιο στις προσπάθειές του, κι όλοι μαζί άς πιέσουν τα πράγματα όσο γίνεται περισσότερο για ν' ανοίξει ο δρόμος προς την αγροτική περιφέρεια της κοινότητας.

Πληροφορούμαστε πως το λεωφορείο Βιάννου —Κερατόκαμπος άλλαξε τη διαδρομή του και πηγαίνει από το Χόνδρο. Ασφαλώς και η διαδρομή αυτή εξυπηρετεί συνεπαρχίτες και μπορεί να γίνεται. Μά από κεί δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν οι Καψάλιοι, η Κέντρα, ο Άγιος Νικόλαος, οι Πατέλλες, το Αφρατί, η περιφέρεια της Αγίας Μονής, ο κάμπος όλος. Ν' αρχίσει λοιπόν χωρίς καμιά χρονοτριβή η διάνοξη της πρόσβασης και η συντήρηση όλου του δρόμου για ν' αποκατασταθεί και σταθεροποιηθεί η βατότητά του.

Η ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟ

Ο δρόμος από το μεγάλο πλάτανο μέχρι τον ποταμό δυτικά από την εκκλησία του Μιχαήλ Άρχαγγέλου, είναι γνωστός σ' όλους τους Βιαννίτες ως πλατεία. Κάτω από το δρόμο αυτό υπάρχει άποχετευτικός άγωγός, που τον περασμένο Μάρτιο έπαθε ζημιά και δυστυχώς μόλις αυτές τις μέρες επιδιορθώνεται.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που μπορούσαμε να μαζέψουμε άσπικη το 1908, τότε που πρωθυπουργός στην Κρήτη ήταν ο συνεπαρχιώτης μας Γ. Παπαμωστοράκης. Τότε, με τη διαμόρφωση της πλατείας και την κατασκευή του άγωγού άρχισε να φτιάχνεται και ο δρόμος για το Ήρακλειο και συγκε-

κριμένα ένα μικρό κομμάτι μέχρι κοιτά στην Κάτω Βιάννο. Την ίδια εποχή στη Βιάννο υπήρχε γαλλικός στρατός με αξιωματικούς τον Ντεφόρ του στρατού και Άρτσιαντάν της Άστυναμίας.

Ο Ντεφόρ λέγεται πως είχε και τεχνικές γνώσεις κι έκανε το σχέδιο του άχετού. Κτίστηκε σε βάθος 2 1)2 μέτρα και με άνοιγμα 1 1)2 μ. περίπου, από Καρπαθιώτες μαστόρους με σκοπό την συγκέντρωση των νερών της βροχής, που τρέχουν από τους δρόμους πάνω από την πλατεία και τη διαχέυση τους στον ποταμό. Κοιτώντας το άνω άποχετευτικό ή πλημμύρα των περβολιών κάτω από τον οικισμό.

Η Δ.Ε.Η. ΜΑΣ ΑΠΑΝΤΑ

Πρός
Τήν Διεύθυνση της έφημερίδας «ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»
Κύριε Διευθυντά,
Άναφερόμενοι στο σχόλιο που δημοσιεύθηκε στα «ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ» στο φύλλο του Ιουλίου τρ. έ. σχετικά με την ανάγκη επανιδρύσεως του Γραφείου της ΔΕΗ στο Βιάννο, σάς πληροφορούμε ότι το αίτημα σας έλήφθη ήδη ύπόψη και θα εξετασθεί όταν αναδιοργανωθούν οι υπηρεσιακές μας μονάδες.

Με εκτίμηση
Κ. Π. ΚΟΝΤΟΣ
Διευθυντής ΔΕΗ
Διευθύνσεως Περιφέρειας Νήσων
Σημ. Β. Ν. Ευχαριστούμε τον κ. Κόντον για το γράμμα που μας έστειλε. Λυπούμαστε μονάχα γιατί η χρονική τσπο θέτηση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της Έπαρχιας μας είναι άόριστη. Κάθε πότε άραγε γίνεται αναδιοργάνωση των υπηρεσιών της ΔΕΗ;

Η ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΜΑΣ ΑΠΑΝΤΑ

Άπαντώντας σε δημοσίευμα της έφημερίδας σας της 14 — 9—80 σχετικά με την συντήρηση του δρόμου Άρκαλοχώρι — Άνω Βιάννου σάς πληροφορούμε ότι με πίστωση 3.000.000 δρχ, που έχει διαθείσει το Νομαρχιακό Ταμείο Ήρακλείου για τη συντήρηση του άνωτέρω δρόμου προβλέπεται έκτος από τον καθαρί-

σμά των τάφρων και έρεισμά των που ήδη έχει τελειώσει στο Τμήμα Άρκαλοχώρι μέχρι Άνω Βιάννο και επίσκεψη του δδοστρώματος με ασφαλτόμα με άπου χρειάζεται από Άνω Βιάννο.
Με έντολή Νομάρχου
Ο Διευθυντής
Ν. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΑΣ

Σύμφωνα με τελευταία άπόφαση του Νομαρχιακού Ταμείου Ήρακλείου χορηγήθηκαν τα ποσά 180.000 δρχ. για έπισκευή της στέγης του Διδακτηρίου του Δημοτικού Σχολείου Άνω Βιάννου και από 40.000 στα σχολεία Λουτρακίου και Άμυρά.

Μά άπως διαπιστώνεται η άπόφαση πάρθηκε το Μάη με την έπίσκεψη του κ. Νομάρχη στη Βιάννο. Τα χρήματα δίνονται το Σεπτέμβρη. Άν δε χρησιμοποιηθούν ως το Δεκέμβρη, χάνονται. Άς προχωρήσουν λοιπόν οι Σχολικές Έφορείες στην άμηση ά πορρόφησή τους.

Οι σχολικές έφορείες θα πρέπει ν' άξιοποιήσουν άμεσα τα παραπάνω ποσά. Ιδιαίτερα η Σχολική Έφορία Άνω Βιάννου θα πρέπει χωρίς καμιά καθυστέρηση νά προχωρήσει στην έπισκευή της στέγης πριν πιάσουν οι πρώτες βροχές και πλημμυρίσουν οι αίθουσες, άπως τα περασμένα χρόνια. Οι έργασίες αυτές θα πρέπει νά 'χουν γίνει το καλοκαίρι

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ
Η Επιτροπή του Πανεπαρχιακού Μνημοσύνου Βιάννου ευχαριστεί τις Εκκλησιαστικές, Πολιτικές, Στρατιωτικές και Αστυνομικές Αρχές, τους Βουλευτές, το Δήμαρχο Ήρακλείου και τη Φιλαρμονική του Δήμου Ήρακλείου το ΚΤΕΛΗ και όλους που με την παρουσία τους τίμησαν τη μνήμη των νεκρών της Επαρχίας μας.

Σε έκδήλωση που όργάνωσε ο Σύλλογος Καλαμιωτών της Άθήνας «ΒΙΓΛΑ» στις 13 Σεπτεμβρίου τίμησε τα θύματα της έπαρχίας μας από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής του 1943

Στην έκδήλωση αυτή πήραν μέρος έκτος από τα μέλη του και πολλοί φίλοι του Συλλόγου, καθώς και εκπρόσωποι άλλων συλλόγων.

Για την ιστορική μέρα της 14ης Σεπτεμβρίου 1943 και γενικότερα για τα γεγονότα της έπαρχίας μας, με τη συμπλήρωση 37 χρόνων από τη μεγάλη ομαδική συμφορά της, μιλήσε ο αντιπρόεδρος του Συλλόγου κ. Μανώλης Παπαδοκαλάκης. Άπό την όμιλία του δημοσιεύουμε το παρακάτω άποσπασμα, γιατί από έλλειψη χώρου μάς ελνει άδύνατο να την παρουσιάσουμε ολόκληρη:

Σεπτέμβρης 1943 — Σεπτέμβρης 1980

Συμπληρώνεται φέτος 37 χρόνια από τότε που η έπαρχία μας έπαθε την μεγάλη ομαδική συμφορά από τα Γερμανικά στρατεύματα κατοχής.

Συγκεντρωθήκαμε άποψε έδώ για νά αποδώσουμε ένα μικρό φόρο τιμής στους έπώνυμους και άνωνητους άγωνιστές που πέθαναν υπερασπιζόμενοι την ανεξαρτησία της χώρας μας και όραματίζοντας μια Έλλάδα έλευθερη. Για ανθρώπους που πεθάνουν ή και άγωνίζονται για ίδανικά δεν χρειάζονται παχιά και άραϊα λόγια για νά τιμηθούν.

Χρειάζονται οι ιδέες τους να γίνουν ιδέες μας οι πράξεις τους να γίνουν πράξεις μας και το δίδαγμα τους να γίνει μήνυμα δικό μας. Ψάχνοντας όμως κανείς τα ιστορικά διδύχα για νά μάθει το γιατί και το πώς έγιναν τα γεγονότα της έπαρχίας μας, νιώθει μια βαθιά συγκίνηση. Βλέπει πως το κομμάτι της έλληνικής ιστορίας που γράφτηκε με άγώνες και θυσίες στην έπαρχία μας βρίσκεται στα περιθώρια ή άνάμεσα στα κενά των γραμμών των ιστορικών διδύχων.

Ή θυσία της έπαρχίας μας άνήκει στην Έλληνική ιστορία και μόνο σ' αυτήν και κανένας δεν έχει το δικαίωμα νά τη σβήσει.

Δυστυχώς όμως χαρακτηρική άδικα γεγονότα παραλείπονται τελείως και άλλα γράφτηκαν παραποιήματα.

Έμεις όμως που γεννηθήκαμε σ' αυτόν τον τόπο, έχουμε χρέος νά μάθουμε την άλήθεια, όσο πικρή και άν είναι.

Ο κ. Παπαδοκαλάκης άνα

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΤΗΣ ΒΙΑΝΝΟΥ

Όπως πληροφορούμαστε, στον κατάλογο των Γυμνασίων — Λυκείων που θά δισαχτούν με το νέο σχολικό έτος τεχνολογικά μαθήματα έχει συμπεριληφθεί και το Γυμνάσιο — Λύκειο Βιάννου. Ή άρμόδια έπιθεώρηση άς φροντίσει για την ταποθέτηση του προσωπικού που θά χρειάζεται για το σκοπό αυτό.

Με την ευκαιρία υπενθυμίζουμε ότι η έφημερίδα μας είχε θέσει το ζήτημα με σημείωμά της στο φύλλο 47 Ιούλιος 1980

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΣΥΚΟΛΟΓΟ

Στη σύσκεψη που έγινε στην Νομαρχία Ήρακλείου ύπό την προεδρία του Υφυπουργού Παιδείας κ. Καλτεζιώτη, το Σάββατο 18 Οκτωβρίου, άποφασίστηκε η άνέγερση δημοτικού σχολείου στο Συκολόγο με προκατασκευές.

φέρθηκε διεξοδικά στα γεγονότα: την έκτέλεση των δυο Γερμανών του φυλακίου της Σύμης τη νύχτα της 9—10 Σεπτεμβρίου 1943, τη σύλληψη ενός Γερμανού στο Καλάμι στις 10 Σεπτεμβρίου, τη Μάχη της Σύμης στις 12 Σεπτ. τις ομαδικές εκτελέσεις από τους Γερμανούς, την πυρπόληση των χωριών της έπαρχίας μας και τέλος τη σύλληψη και την άπελευθέρωση των όμηρων που έφταναν κλειστέ στο Γυμνάσιο της Βιάννου

Ο κ. Παπαδοκαλάκης τελείωσε την όμιλία του με τα: Και κλείνοντας το σεμνό μας

αυτό άφιέρωμα έχω νά πω άκόμα πως στις βουνοκορφές της έπαρχίας μας, που φυτρώνει η έλιά, σύμβολο ειρήνης, ο πόλεμος άφησε τα χνάρια του βαθιά στη γή.

Ψύψε στα σπλάχνα της κορμιά παλικαριών. Και φύτρωσε η ΛΕΥΤΕΡΙΑ και η ΥΠΕΡΦΑΝΕΙΑ

Όποιος πατήσει τα αίματα θαμμένα χώματα της έπαρχίας Βιάννου πρέπει νά νιώθει ένα δέος και νά θυμάται. Ο Γερμανικός Φασισμός έσπειρε το θάνατο για νά διατηρήσει την τυραννία, χωρίς νά ξέρει πως έσπερνε στην ίδια στιγμή το

σπόρο της ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ. Ο θάνατος έδωσε πνοή στη ζωή.

Έπρό λίκνο της ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ η έπαρχία μας με τα αίματοβαμμένα χώματά της που προσκυνούμε.

Χωρίς δάκρυα για τους νεκρούς. Με περηφάνεια για την θυσία τους τραγουδάμε

«Όχι άλλα δάκρυα κλείσαν οι τάφοι

ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ Μήνυμα οι Βιαννίτες νεκροί» και φωνάζουε

ΚΑΤΩ Ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ
ΖΗΤΩ Η ΛΕΥΤΕΡΙΑ

Η ΑΥΓΗ ΤΟΥ ΘΡΙΑΜΒΟΥ

★ ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 1

Ή έλληνική ψυχή, άκάθεκτη και άνένδοτη στην άπόφαση της μεγάλης εξόρμησης, έξεδυλό τον αριθμό και ύπεροχη, άψηφους δυνάμεις, έπαιρνε την άπόφαση για τη θυσία, έδινε τη μάχη της.

Όλοι σήμερα στην Εύρωπη και σ' όλα τα σημεία της γής, θά θυμούνται πάντοτε αυτή την Αύγη του Θριάμβου. Ή δόξα των Έλληνικών αιώνων, συμπυκνωμένοι σ' ένα ζωντανό «ΟΧΙ» έδωσε στην ανθρωπότητα ζωηρή την έλπιδα, σαν χάδι άγαθής μοίρας, για τη μεγάλη νίκη. Στις χιλιετραγούδιες κορφές των βουνών της Ήπειρου ή Έλλάδα έγραφε το μεγάλο και άθάνατο έπος της. Έδινε το μεγάλο δίδαγμα στον κόσμο ολόκληρο, του πάθους της για λευτεριά. Όλα τα όνειρά των πύλων και χωριών γίνανε ιστορικοί σταθμοί για την ανθρωπότητα. Κάθε σπιθαμή έδάφους της Έλλάδας είχε γίνει και όρημτήριο νίκης. Κάθε λιθάρι και πρόχωμα. Κάθε βράχος και τύμβος. Τα χιόνια έλειωναν από την τυρικήαυστη πνοή του «ΟΧΙ»

του λαού μας.

Ή λογική των αριθμών και τέρρε μπρός στο άνένδοτο πείσμα του άγωνα για την Έλευθερία. Το «ΟΧΙ» της ψυχής του λαού της Έλλάδας είναι το πελώριο σύμβολο που θά παραμένει ολόζωντανο και θά σκορπίζεται σαν άγίασμα της τιμής και άξιοπρέπειας για τον άθρωπο. Άκατάβλητος λοιπόν ο Έλληνισμός στη μακραίωνη ιστορία του, έμεινε ο άκόιμητος φρουρός του πολιτισμού και των αξιών της ζωής.

Πραγματικό θαύμα το '40, θαύμα η όρμη του Έθνους που έτρεξε φτερωμένο στα πεπρωμένα του. Θαύμα η νίκη. Θαύμα η έλπιδα που πήδησε από την Πίνδο. Θαύμα το «ΟΧΙ» των στρατευμένων παιδιών του λαού μας, που γίνεται Ιστορικό Όρθησμο έκτυφλωτικής δόξας, από την όποια ξεχύθηκε το μοσχολόγημα του μεγάλου νοήματος της ήθικής νίκης των Παλλήνων. Το «ΟΧΙ» του έπους του '40 άποτέλεσε το ούσιαστικό κήτερο και πνευματικότερο δώρημα για τους συμμάχους και για τους λαούς όλης της Γής. Ο έυρωπαϊκός πολιτισμός σώ

θηκε και το πρώτο δήμα, το μεγάλο δήμα για τη λευτεριά, άπ' αυτόν έδώ τον αίματοβαμένο τόπο άρχισε. Γιατί ο Έλληνας πιστεύει σαν τη θρησκεία του στην έλευθερία που τη θεωρεί θεμέλιο της ύπστατης σής του. Την έχει κάμει πάθος άσίγαστο και έρωτά του αιώνιο. Πάντα την τιμά. Τη δικαιοσύνη, η δικαιοσύνη με τα έργα του, με τη θυσία του, με το αίμα του. Τη αύγη του θριάμβου κατά το φθινοπωρινό εκείνο χάραμα της ήμέρας του 1940, το Έθνος ήθικά άκαμάτο ένωμένο όραματίζότανε μόνο την εύτυχία του: Το έλληνικό μεγαλείο: Ή έλευθερία, η άξιόπρεια, η δικαιοσύνη, η πατριδα, η πίστη στη θρησκεία, η άφοσίωση στην οικογένεια άποτελέσανε από τους πανάρχαιους χρόνους τις βάσεις του μεγαλείου αυτού. Γι' αυτό η ΕΛΛΑΔΑ πάντα υπηρέτησε και υπηρέτει θεία άποστολή. Ο λαός της κράτησε τις μετόπες της παγκόσμιας έλευθερίας με λιτούς δωρικούς κίονες και στηριξε με κομψούς κορινθιακούς στύλους τα άετώματα των ύψηλών ίδανικών πολιτισμού και της άρετής του άνθρώπου Νά! Αυτοί ήταν οι λόγοι που πολεμήσανε οι μαχητές της Πίνδου με άβυσσική γενναϊότητα και άνδρεία. Τα όπλα τους ήταν το θάρρος, το ύψηλό ήθικό, η άυταπάτηση και η άυτοθυσία. Ήταν η ψυχή και η λόγχη. Μ' αυτά οι σταυρατοί της Πίνδου και των βορειοηπειρωτικών βουνών καταπήλξαν ολόκληρη την ανθρωπότητα και με την ίσχη «άέρα» διασχίζανε τις άπρόσιτες κορφές του Ίβαν, του Μόγκερς, τα φαράγγια του Πύργαρες, τα στενά της Κλεισούρας.

Μερικές διαπιστώσεις

Με την τέλεση του Πανεπαρχιακού μνημοσύνου διαπιστώθηκαν μερικές άδυναμίες, που έπισημούνται από τις στήλες αυτές με τη σκέψη πως θά έκτιμηθούν άνάλογα από άσους πρέπει για το γενικότερο καλό της έπαρχίας μας.

1. Στην προσύσκεψη που έγινε για ν' άποφασιστεί η όργάνωση τέλεσεως του Πανεπαρχιακού Μνημοσύνου φάνηκε η άδυναμία της αυτοδιοίκησης, μά και των άλλων φορέων της έπαρχίας για καθολική συμμετοχή σε τέτοιου είδους συσκέψεις. Αίτια; Περισσότερο η μη κατανόηση άπ' όλους της μεγάλης δύναμης που άποκτούν όσα όργανα θγαίνουν από τέτοιου είδους συσκέψεις για την προώθηση γενικότερων προβλημάτων του τόπου.

Με τις συσκέψεις αυτές ξεπεριούνται και μια σειρά μικροδιαφορές που υπάρχουν άνάμεσα σε χωριά ή όμάδες, οι σχέσεις συσφιγγονται και το γενικότερο καλό, που μέσα σ' αυτό βρίσκεται και το μικρό έξυπηρετείται καλύτερα.

Αυτό άς το προσέξουν τα Κοινοτικά Συμβούλια, οι κληρικοί, οι Καθηγητές, οι δάσκαλοι μά και όλοι όσοι μπορούν με την παρουσία τους άνεξάρτητα από το άν βρίσκονται σε κάποιο όργανισμο, νά συμβάλουν στη λήψη έποικοδομητικών άποφάσεων.

2. Πολλοί από τους ξένους που ήρθαν στο μνημόσυνο φέτος, μά και περασμένα χρόνια, περιμένα ένα πρόγραμμα με περισσότερη ποικιλία. Ή όργάνωση άπαιτητή άς το λάβει ύπόψη της για το μέλλον.

Οι στήλες αυτές έπιφυλάσσουνται για μερικές ύποδείξεις σε άλλο φύλλο των Β.Ν.

3. Διαπιστώθηκε η άπουσία πολλών συνεπαρχιωτών από την τελετή του Μνημοσύνου, όχι μονάχα από τα μακρινά χωριά αλλά και από τα γύρω. Αυτό δείχνει πως δεν έχει γίνει κατανοητή η σημασία κι ο σκοπός μιας τελετής που άποβλέπει στην άπόδοση της όφελιγμένης τιμής στους νεκρούς, σ' όλους τους νεκρούς μά πίο πολύ σ' αυτούς που πέσανε για την πατριδα, για νά ζούν έλευθεροί οι μεταγενέστεροι.

Άπό δω ξεπηδά το μεγάλο χρέος των δασκάλων και καθηγητών της έπαρχίας μας. Ή καθιέρωση ειδικών μαθημάτων στην Ιστορία για την έξιστορηση των γεγονότων στην έπαρχία μας, η όργάνωση εκδρομών και έπισκέψεων στο χώρο του Ήρακλείου με σχετικές όμιλίες, θά συμβάλει στον άνάλογο φρονηματισμό των νέων μας, μά και των λίγο πίο μεγάλων που πάνε νά ξεχάσουν τη θυσία των πατέρων και των παππούδων τους.

Άς μην ξεχνάμε όλοι μας πως λαοί που λησμονούν τους νεκρούς των χάνονται και σβήνουν από το πρόσωπο της γής. ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Περισσότερες διαπιστώσεις στο επόμενο φύλλο των Β.Ν.

Στο επόμενο έπίσης θ' άναφερθούμε στο πως γίνονται παρ' όμοια μνημόσυνα άλλου, γιατί από έλλειψη χρόνου δεν μπορέσαμε νά έχουμε πλήρη στοιχεία. Θα γράψουμε έπίσης για τη διαμόρφωση του χώρου του ήρώου κλπ.

Οι ήρωες μας του Σαρανταζούε και βρίσκονται και σήμερα ανάμεσά μας. Όλος ο Έλλητισμός ζει με άγωνία την τραγωδία της Κύπρου και έλπίζει στη λύτρωσή της και στην άναγνώριση του δικαίου. Το έγκλημα του Άττίλα δημιουργεί την εύλογη έργήγορη του Έθνους. Ή Κύπρος μπορεί σήμερα νά γνώρισε συμφορές από τους δημίους της, αλλά θά γίνε και «Βατερλώ» τους. Άς το καταλάβουν καλά ότι η μεγάλη σήνη των λαών δεν βρίσκεται στις γεωγραφικές διαστάσεις ούτε στη αριθμητική δύναμη ή στην ύλική ίσχη. Μεγάλα είναι μόνο τα Έθνη που γράψανε τη ραικές και ένδοξες σελίδες της παγκόσμιας ιστορίας και έβρεψαν με το αίμα τους το δέντρο της διεθνούς ειρήνης και έλευθερίας. Αυτό άς άνηχήσει σ' όλη την Οικουμένη κι άς γίνει συνειδηση σ' όλους τους λαούς μικρούς και μεγάλους, ότι έχουν χρέος, έπιτέλους, νά άναγνωρίσουν τη μεγάλη όφελιγ της προς το Έλληνισμό, νά άφήσουν τους λόγους και τις συμβουλές και νά δούν την άλήθεια και το δίκαιο.